

دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

زبان آموزی به کودک ناشنوا

مؤلفان: ایران نادری
مehروش کوشا

۱۳۷۷

معاونت پژوهشی
گروه پژوهشهای توان بخشی

بهداری، ایران. ۱۳۳۴-

زبان آموزی به کودک ناشنوا / مؤلفان ایران بهداری، مهرش کوشا. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی، ۱۳۷۷.
سه ۲۵۲ ص.: مصور.

ISBN 964-6518-08-7

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار).
Teaching language to deaf child.

ص.ع. به انگلیسی:

کتابنامه: ص. ۲۵۲.

۱. کودکان کر و لال -- روشهای ارتباطی.

۲. کودکان کر و لال -- زبان، الف. کوشا، مهرش، ۱۳۲۵ - ب. دانشگاه علوم بهزیستی

و توان بخشی. ج. عنوان.

۴۱۹

HV ۲۴۷۱ / پ ۹

کتابخانه ملی ایران

م ۷۷-۸۱۶۴

نام کتاب : زبان آموزی به کودک ناشنوا

افرادی که در تهیه و تدوین این کتاب همکاری کرده اند:

ایران بهادری : مجری طرح، تألیف متون و همکاری در جمع آوری اشارات

مهرش کوشا : تألیف متون

محسن لوح موسوی: کارشناس فنی طرح و نظارت بر جمع آوری اشارات

رضا محمودی : صفحه آرایی و همکاری در جمع آوری اشارات

حبیب تهرانی زاده : همکاری در جمع آوری اشارات

مرتضی پیروزی : همکاری در جمع آوری اشارات

پریسا کرمانی زاده : طراحی اشارات و روی جلد

سیما کرمانی زاده : همکاری در صفحه آرایی

مرضیه آقاخانی : همکاری در آماده سازی کتاب برای چاپ

اکرم حاج علی اکبر : ویرایش متون

محبوبه ولی الهی : امور کامپیوتری

ابوالفضل نوروز : ناظر چاپ

چاپ اول : ۱۳۷۷

چاپ : آبان

لیتوگرافی :

تیراژ : ۵۰۰۰ نسخه

ناشر : انتشارات سازمان بهزیستی و دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

964-6518-08-7

۹۶۴-۶۵۱۸-۰۸-۷

شماره شابک :

فهرست مطالب

یک	مقدمه
سه	راهنمای فلش
۱	فصل اول: وسایل بازی کردن
۷	فصل دوم: حرکات ساده ورزشی
۱۱	فصل سوم: اعضای خانواده
۱۷	فصل چهارم: چندخورانی متداول
۲۵	فصل پنجم: اعضای بدن
۳۳	فصل ششم: حیوانات
۳۹	فصل هفتم: میوه‌ها
۴۳	فصل هشتم: بهداشت و نظافت
۴۹	فصل نهم: حرکات ساده ورزشی
۵۵	فصل دهم: معاشرت و احوالپرسی
۶۱	فصل یازدهم: حیوانات
۶۷	فصل دوازدهم: میوه‌ها
۷۳	فصل سیزدهم: بهداشت و نظافت
۸۱	فصل چهاردهم: خوردنی‌ها
۸۷	فصل پانزدهم: اعضای خانواده، فامیل
۹۳	فصل شانزدهم: وسایل بازی، تفریح، سرگرمی
۱۰۱	فصل هفدهم: وسایل بازی، تفریح، سرگرمی
۱۰۹	فصل هجدهم: اشیاء موجود در خانه
۱۱۷	فصل نوزدهم: وسایل نقلیه
۱۲۷	فصل بیستم: حیوانات
۱۳۳	فصل بیست و یکم: خوردنی‌ها، وسایل خوردن
۱۴۷	فصل بیست و دوم: میوه‌ها
۱۵۷	فصل بیست و سوم: معاشرت و احوالپرسی
۱۶۷	فصل بیست و چهارم: خوابیدن، وسایل خواب
۱۷۹	فصل بیست و پنجم: لباس
۱۸۷	فصل بیست و ششم: اشیاء خطرناک
۱۹۷	فصل بیست و هفتم: حرفه‌ها و مکان‌ها
۲۰۷	فصل بیست و هشتم: تنقلات و سبزیجات
۲۱۳	فصل بیست و نهم: نظافت
۲۲۳	فصل سی‌ام: طبیعت
۲۲۷	فصل سی و یکم: حرکات ساده ورزشی
۲۳۳	فصل سی و دوم: احساس‌ها
۲۴۳	فصل سی و سوم: رنگ‌ها
۲۴۹	فصل سی و چهارم: اعداد

پیشگفتار

محرومیت زدایی و حمایت از محرومین، معلولین و مستضعفین در سر لوحه اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است. دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی سازمان بهزیستی کشور در راستای حمایت از بخش معلول و محروم جامعه از طریق تربیت نیروی متخصص مورد نیاز و معاونت پژوهشی دانشگاه با انجام پژوهشهای کاربردی در خصوص نیازهای معلولین عهده دار جمع آوری و ارائه اطلاعات در جهت رفع کاستیها و نیازهای افراد تحت پوشش بخش بهزیستی کشور می باشد که تحقیق پیرامون شیوه های زبان آموزی به کودک ناشنوا از جمله تحقیقاتی است که در جهت اهداف فوق صورت گرفته است. و امید است حاصل این تلاش مورد استفاده والدین و مربیان و دیگر دست اندرکاران امور ناشنوایان قرار گیرد.

در این جا لازم است به این نکته مهم اشاره شود که دستیابی به مطالب مندرج در این کتاب با استفاده از تجربیات مربیان مرکز توان بخشی خانواده و کودک ناشنوا (سمانه) بوده است که بجاست از زحمات و تلاشهای بی وقفه آنها در آموزش کودکان ناشنوا تشکر و قدردانی شود. از اندیشمندان، صاحب نظران، کارشناسان و مربیان انتظار داریم ما را در ارائه هر چه بهتر خدمات به این قشر مظلوم یاری نمایند تا به لطف خداوند متعال بتوانیم گامی فراتر در راه معرفی توانایی های آنها برداریم.

معاون پژوهشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

مقدمه

عنصر زبان باید بیش از دیگر عناصری که در تربیت کودک ناشنوا به ویژه نوزاد ناشنوا نقش دارند، در اولویت قرار داده شود. هر یک از متخصصین ناشنوایان عقاید خاصی دربارهٔ نیازهای کودک ناشنوا دارند که این عقاید ممکن است بر روی گفتار، تربیت شنوایی، هوش، استفاده از سمعک برای بکارگیری از باقیماندهٔ شنوایی، لبخوانی، زبان اشاره، خواندن و نوشتن، توجه به مسائل روانشناختی کودک توسط والدین و یا بر روی فعالیت‌های مراکز پیش دبستانی متمرکز شود.

هر یک از این عوامل به عنوان بخشی از توان بخشی ناشنوایان بسیار مهم هستند، اما باید در نظر داشت که تمام عوامل فوق در صورتی مورد تأیید و تأکید است که در رابطه با زبان بکار گرفته شوند. ارتباط والدین با کودک ناشنوا نقش بسیار مهمی در پرورش توسعه تفکرات او دارد و به همین دلیل است که ۷۵٪ از تلاش برای دستیابی کودک ناشنوا به تجربیات زبانی، همپای همسالان شنوایش به عهدهٔ والدین او گذاشته شده است. تحقیقات نشان داده‌اند والدینی که دائماً با کودک ناشنوای خود ارتباط داشته با مراقبت‌ها و راهنمایی‌های خود مسیر همواری برای پیشرفت و تکامل زبانی فرزندشان فراهم کرده‌اند، نتایج مطلوب‌تری را نیز بدست آورده‌اند. در برقراری ارتباط با کودک ناشنوا والدین بایستی به دو اصل مهم توجه نمایند:

۱- نیازهای او، همچون نیازهای یک کودک شنوا مثل قرار دادن او در یک محیط طبیعی و شاد که در آن کودک امکان لذت بردن از فعالیت‌ها و تجارب کودکان شنوا را داشته باشد.

۲- نیازهای او همچون نیازهای یک کودک ناشنوا که باید در خور و مناسب او باشد.

والدین باید همه تلاش خود را به منظور ترکیب دو اصل بکار برند، زیرا عدم موفقیت در رسیدن به این دو اصل منجر به ایجاد محدودیت در رشد و توسعه زبان کودک ناشنوایشان خواهد شد.

روشهای توسعه زبان و گفتار در کودکان ناشنوا مشابه همان شیوه‌هایی است که بر روی کودکان شنوا عمل می‌شود. اما کودکان با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند که این تفاوتها در مواردی که ضایعات شنوایی شدیدتر باشد، بیشتر نمود خواهد کرد. حتی آن دسته از کودکانی که باقیماندهٔ شنوایی بسیار ناچیز دارند در پیشرفت زبان و گفتار موفقیت‌هایی را کسب کرده‌اند که تلاش والدین در میزان این موفقیت‌ها بسیار مؤثر بوده است. اما متأسفانه به دلیل عدم آگاهی والدین از توانایی‌های فرزند ناشنوایشان در بسیاری موارد مشاهده شده که وقتی از آنها خواسته می‌شود با کودک ناشنوای خود ارتباط برقرار نمایند، با او صحبت کنند، بازی کنند و برخوردی همچون کودکان شنوا داشته باشند، در جواب می‌گویند: به کودک ناشنوا چه باید گفت؟ آیا او حرفهای ما را

خواهد فهمید؟ او که نمی‌تواند بشنود! و..... این گروه از والدین تصور می‌کنند ضعف سیستم شنوایی ممکن است بر توانایی‌های ذهنی کودک ناشنوایشان اثر گذاشته و او را در دریافت و درک مطالب ناتوان کرده باشد که در اینجا لازم است، متذکر شویم به جز در مواردی که کودک دو معلولیتی (ذهنی - شنوایی) است، کودکان ناشنوا از بهره‌های هوشی مشابه کودکان شنوا برخوردار می‌باشند و شما می‌توانید همانند والدینی که کودک شنوا دارند ارتباطی عمیق و صمیمی با او برقرار کنید. همانطور که والدین ناشنوا با کودکان ناشنوایشان این کار را می‌کنند.

در این کتاب گفتار روزمره والدین با کودکان جمع‌آوری و طبقه‌بندی شده است تا شما والدین محترم را در برقراری یک ارتباط معنادار با فرزند ناشنوایتان یاری کند.

ترجمه جملات به زبان اشاره در این کتاب با اهداف زیر صورت گرفته است:

۱- والدین با استفاده از این اشارات از ساخت اشارات خانه‌زادی که معمولاً توسط کودکان ناشنوا انجام می‌گیرد و باعث چندگانگی در اشارات ناشنوایان کشورمان می‌شود جلوگیری می‌کنند.

۲- استفاده از زبان اشاره انتقال مفاهیم لغات و رشد و توسعه زبان در کودک ناشنوا را تسریع می‌کند.

۳- زبان اشاره زبان اول کودک ناشنوا است. والدین با استفاده از این زبان به کودک ناشنوایشان نشان می‌دهند که او را می‌فهمند و او را می‌شناسند و این مهم خلاء ارتباطی بین والدین و کودک ناشنوا که معمولاً در حساسترین مرحله زندگی کودکان یعنی از بدو تولد تا ۳ سالگی اتفاق می‌افتد را پر کرده و کودکان را از رفتن به انزوا که به خاطر نداشتن الگوی انسانی در خانواده است، باز می‌دارد.

اما لازم است والدین محترم بدانند که میزان بکارگیری اشارات در برقراری ارتباط با کودک ناشنوا با شدت ناشنوایی کودک ارتباط مستقیم دارد و چنانچه کودکان در سنین بالا ناشنوا شده‌اند و یا باقیمانده شنوایی آنها مشکلاتی را در برقراری ارتباط با دیگران ایجاد نمی‌کند، مطلوب‌تر آن است که در استفاده از اشارات در برقراری ارتباط با این دسته از کودکان تعدیل لازم به عمل آید.

اگر چه سعی ما بر این بوده است که با ایجاد تنوع و کوتاه کردن مباحث و نهایتاً تکرار در فصل‌های مختلف از یکنواختی مطالب که باعث خستگی زودرس در کودکان ناشنوا می‌شود بکاهیم و تکرار جملات مشابه دیگر با کلمات کلید متعدد را به عهده شما گذاشته‌ایم تا از افزایش حجم کتاب که منجر به بروز مشکلاتی در چاپ آن می‌گردید، جلوگیری نماییم، ولی لازم است به اطلاع شما والدین عزیز برسانیم که روند رشد و تکامل زبان در کودکان ناشنوا دقیقاً همانند کودکان شنوا است و شما با کنترل توقعات و انتظارات خود می‌توانید همه تجربیات زبانی را در اختیار کودکان ناشنوای خود قرار دهید به شرط آن که صبور باشید و در تمام لحظاتی که با کودک خود هستید به گذشت زمان فکر نکنید.

راهنمای فلش و علامات

- این فلش نشانه حرکت دست است. اندازه فلش بستگی به مقدار حرکت دارد. و بزرگی و کوچکی فلش، کوتاهی و بلندی آن حرکت دست را نشان می‌دهد.

- این فلش حرکت رفت و برگشت را نشان می‌دهد.

- این فلش دور شدن دستها و یا انگشتان از یکدیگر را نشان می‌دهد.

- این فلش نزدیک شدن دستها و یا انگشتان به یکدیگر را نشان می‌دهد.

- این فلش تکرار حرکت را نشان می‌دهد دفعات تکرار بستگی به تعداد فلش دارد.

- این فلش نشانه حرکت است و علامت مقابل نشانه توقف حرکت است.

- این فلش نشانه حرکت است و علامت مقابل نشانه ضربه زدن به دست یا انگشت دیگر می‌باشد.

- این فلش حرکت دایره‌ای شکل را نشان می‌دهد.

- این فلش نشان دهنده حرکت موج‌دار به صورت امواج کوچک است.

- در این فلش همزمان با حرکت دست در جهت فلش انگشتان نیز خم و راست می‌شود.

- این علامت لرزش دست با انگشتان را نشان می‌دهد.

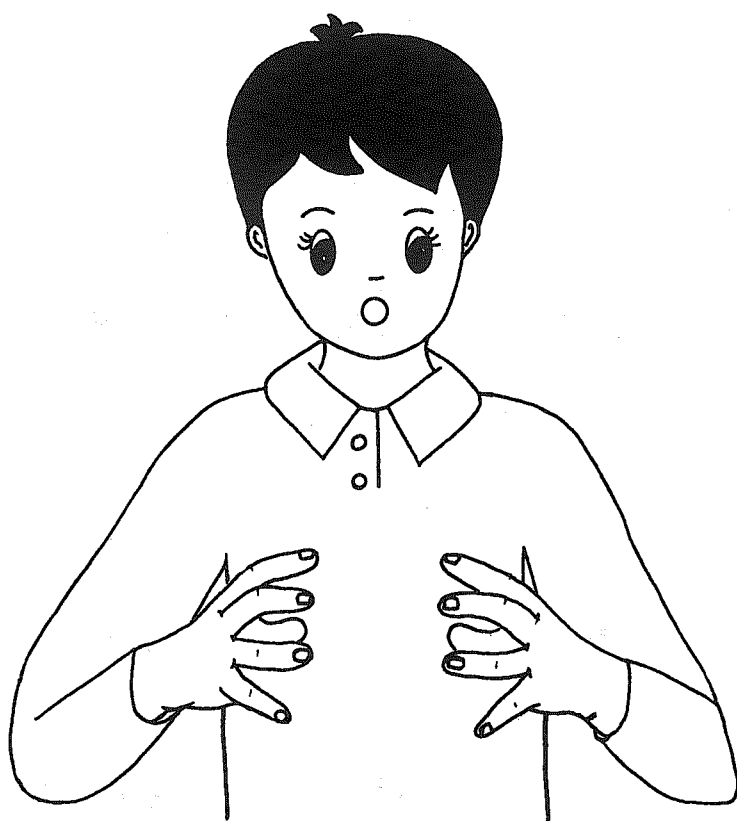
- برای اشاراتی که بیش از یک حرکت دارند و فلش راهنما ندارند استفاده می‌شده است.

- اشاراتی که در داخل این علامت قرار گرفته حرکت دومی یا سومی است. در طراحی برای گویا بودن اشارات آنها از یکدیگر جدا کرده‌اند.

فصل ۱

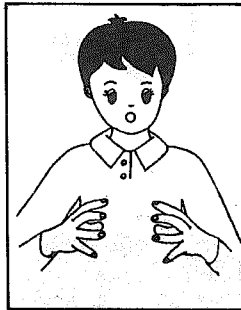

وسایل بازی کردن

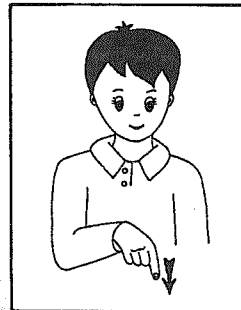
این توپ است.

است.

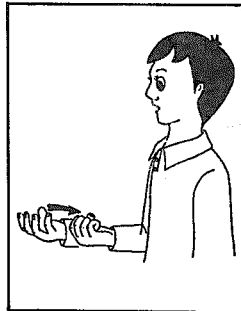

توپ

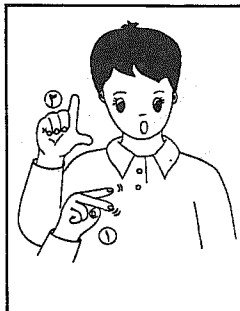

این

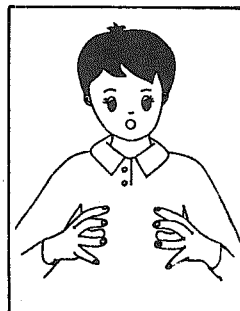
توپ را بگیر.

بگیر.

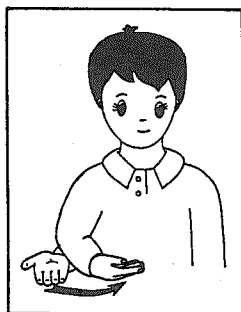

را

توپ

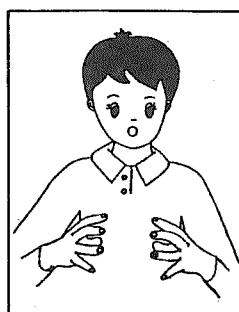
توپ را بده.

بده.

را

توپ